

Trestní právo procesní

Daniel Bartoň

Univerzita Karlova v Praze
Evangelická teologická fakulta

Základy práva, 23. května 2016

Pojem a základní zásady trestního řízení

Pojem a základní
zásady trestního
řízení

Subjekty trestního řízení

- Orgány činné v trestním řízení
- Osoba, proti níž se řízení vede
- Další osoby

Subjekty trestního
řízení

Orgány činné v trestním
řízení

Osoba, proti níž se řízení
vede

Další osoby

Průběh trestního řízení

Průběh trestního
řízení

Pojem trestního řízení

Trestní řízení – právem upravený postup orgánů činných v trestním řízení (případně dalších osob na řízení zúčastněných), jehož úkolem je zjistit, zda byl trestný čin spáchán, kdo je jeho pachatelem, rozhodnout o vině a trestu a rozhodnutí vykonat

Trestní právo
procesní

Daniel Bartoň

Pojem a základní
zásady trestního
řízení

Subjekty trestního
řízení

Orgány činné v trestním
řízení

Osoba, proti níž se řízení
vede

Další osoby

Průběh trestního
řízení

Základní zásady trestního řízení I

- ▶ **Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů a způsobem zákonem stanoveným**
- ▶ **Zásada presumpce nevin** – dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen
- ▶ **Zásada legality** – státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví
- ▶ **Zásada oficiality** – orgány činné v trestním řízení postupují z úřední povinnosti
- ▶ **Zásada rychlosti** – orgány činné v trestním řízení postupují urychleně, bez zbytečných průtahů
- ▶ **Zásada přiměřenosti** – orgány činné v trestním řízení šetří základní práva a svobody a zasahují do nich jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení

Základní zásady trestního řízení II

- ▶ **Zásada materiální pravdy** – zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí
- ▶ **Zásada vyhledávací** (v přípravném řízení) – orgány činné v trestním řízení zjišťují stejně pečlivě okolnosti ve prospěch i v neprospěch i bez návrhu
- ▶ **Zásada volného hodnocení důkazů** – orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu
- ▶ **Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů**
- ▶ **Zásada obžalovací** – trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu

Základní zásady trestního řízení III

- ▶ **Zásada veřejnosti**
- ▶ **Zásada ústnosti**
- ▶ **Zásada bezprostřednosti** – při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny
- ▶ **Zásada zajištění práva na obhajobu** – ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce
- ▶ **Právo používat mateřského jazyka**
- ▶ **Poučovací povinnost**

Orgány činné v trestním řízení

- ▶ Soud
- ▶ Státní zástupce
- ▶ Policejní orgán

Trestní právo
procesní

Daniel Bartoň

Pojem a základní
zásady trestního
řízení

Subjekty trestního
řízení

**Orgány činné v trestním
řízení**

Osoba, proti níž se řízení
vede

Další osoby

Průběh trestního
řízení

Osoba, proti níž se řízení vede

- ▶ **Podezřelý**
- ▶ **Obviněný** – osoba, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání
- ▶ **Obžalovaný** – obviněný po nařízení hlavního líčení
- ▶ **Odsouzený** – ten, proti němuž byl vydán odsuzující rozsudek, který nabyl právní moci

Poškozený

- ▶ Ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil
- ▶ Má právo
 - ▶ činit návrhy na doplnění dokazování
 - ▶ nahlížet do spisů
 - ▶ zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu
 - ▶ před skončením řízení se k věci vyjádřit
 - ▶ navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému trestným činem způsobena, nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na jeho úkor trestným činem získal (nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování)
 - ▶ požádat o informaci o propuštění nebo uprchnutí odsouzeného

Zúčastněná osoba

- ▶ Ten, jehož věc či jiná majetková hodnota byla zabrána nebo má být zabrána
- ▶ Má právo na poučení o svých právech, vyjadřovat se, nahlížet do spisů a být přítomen hlavnímu líčení a veřejnému zasedání

Obhájce

- ▶ Subjektem trestního řízení, jestliže vystupuje vlastním jménem (většinou však zastupuje osobu, proti níž se řízení vede)
- ▶ Rozlišujeme
 - ▶ **ustanovený obhájce** – ustanoven soudem *ex officio* v případech nutné obhajoby, tj. v případech, kdy obviněný nemá obhájce, ač jej mít musí a ve lhůtě si jej ne zvolil
 - ▶ **zvolený obhájce** – na základě plné moci

Další osoby

- ▶ Probační úředník
- ▶ OSPOD
- ▶ Svědek, znalec, tlumočník

Stadia trestního řízení

- ▶ Přípravné řízení
- ▶ Řízení o předběžném projednání obžaloby
- ▶ Hlavní líčení
- ▶ Opravné řízení
- ▶ Vykonávací řízení

Přípravné řízení

- ▶ **Získání podezření** – policejní orgán prověřuje vlastní poznatky, trestní oznámení a podněty
- ▶ **Zahájení přípravného řízení** – provedením neodkladných nebo neopakovatelných úkonů nebo sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení
- ▶ **Prověřování** – zjišťování, zda jsou zde podmínky pro zahájení trestního stíhání
- ▶ **Skončení prověřování**
 - ▶ **odložení věci** – nepřípustnost nebo neúčelnost trestního stíhání, nedostatek informací
 - ▶ **odevzdání věci** – přestupek, kárné provinění atp.
 - ▶ dočasné odložení věci
- ▶ **Zahájení trestního stíhání** – nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl spráchan trestný čin a že jej spáchala určitá osoba
- ▶ **Vyšetřování** – zjišťování, zda jsou zde podmínky pro postavení obviněného před soud

Možnosti skončení přípravného řízení

- ▶ **Obžaloba**
- ▶ **Návrh na ochranné opatření** – buď v rámci obžaloby, nebo samostatně
- ▶ **Podmíněné zastavení trestního stíhání** – jedná-li se o přečin, k němuž se doznal a nahradil škodu či bezdůvodné obohacení (nebo se k tomu zavázal)
- ▶ **Schválení narovnání** – dohoda mezi obviněným a poškozeným
- ▶ **Návrh na schválení dohody o vině a trestu** mezi státním zástupcem, obviněným a poškozeným
- ▶ **Odstoupení od trestního stíhání** – pokud chybí veřejný zájem na potrestání mladistvého
- ▶ **Zastavení trestního stíhání**
- ▶ **Přerušování trestního stíhání**
- ▶ **Postoupení věci jinému orgánu**
- ▶ **Vrácení věci k doplnění**

Jednání před soudem

- ▶ **Předběžné projednání obžaloby** – fakultativní stadium, které má za účel zjistit, zda jsou dány všechny předpoklady pro projednání případu
- ▶ **Hlavní líčení**
- ▶ Veřejné zasedání
- ▶ Neveřejné zasedání
- ▶ Vazební zasedání

Rozhodnutí

- ▶ **Rozsudek**
- ▶ **Trestní příkaz** – rozhoduje jím samosoudce, pokud byl skutkový stav spolehlivě prokázán a neproběhlo hlavní líčení (možnost podat proti němu do 8 dnů odpor)
- ▶ **Usnesení**

Opravné prostředky

- ▶ **Řádné opravné prostředky**
 - ▶ **odvolání** – proti rozsudku (lhůta 8 dnů)
 - ▶ **stížnost** – proti usnesení (lhůta 3 dnů)
 - ▶ **odpor** – proti trestnímu příkazu (lhůta 8 dnů)
- ▶ **Mimořádné opravné prostředky**
 - ▶ **dovolání** – náprava právních vad (lhůta 2 měsíců)
 - ▶ **stížnost pro porušení zákona** – náprava právních vad i skutkových zjištění
 - ▶ **obnova řízení** – náprava skutkových vad, které vyšly najevo po právní moci rozhodnutí

Konec kurzu

Přeji úspěšné složení zkoušky!

Trestní právo
procesní

Daniel Bartoň

Pojem a základní
zásady trestního
řízení

Subjekty trestního
řízení

Orgány činné v trestním
řízení

Osoba, proti níž se řízení
vede

Další osoby

Průběh trestního
řízení